

Nr 64.

Av fru Sjöstrand m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar.

I statsverkspropositionen, åttonde huvudtiteln, föreslås en höjning med 40 000 kr. av anslaget till anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar. Större delen av detta belopp kommer på föreläsningar i anslutning till lokalt organiserat studiearbete, under det att bidraget till lokala föreläsninganstalter samt bidraget till anordnande av föreläsningar på orter, där lokala föreläsninganstalter icke finnas, m. m., endast få en höjning med sammanlagt 4 000 kr. Vad som anföres rörande den verksamhet, som avser föreläsningar i anslutning till lokalt organiserat studiearbete, nämligen att den »kämpar med svårigheter till följd av prisstegringar, ofrånkomliga arvodeshöjningar och verksamhetens utvidgning», gäller emellertid i lika hög grad den verksamhet, som bedrivs av de lokala föreläsninganstalterna. Vad verksamhetens utvidgning beträffar har styrelsen för Föreläsningförbundens riksorganisation beräknat, att en höjning av minst 15 000 kr. vore nödvändig, om bidrag skulle utgå till samtliga föreläsningar, till vilka statsbidrag författningen enligt kan utgå. Under sådana omständigheter anse vi, att åtminstone den av skolöverstyrelsen föreslagna höjningen om 9 800 kr. bör tillstyrkas (skolöverstyrelsens under 5. redovisade förslag). Tillika bör vad skolöverstyrelsen under 4. tillstyrkt även beviljas, nämligen 5 000 kronor.

Vi anse även, att på samma sätt bör förfaras med vad skolöverstyrelsen tillstyrkt under 6. Visserligen är detta belopp avsevärt, men det utgör dock långt ifrån full kompensation för inträdda prisstegringar. Främsta utgiftsposten är arvodet till föreläsarna. När 1944 års folkbildningsutredning föreslog de i kungl. kungörelsen den 30 juni 1947 fastslagna grunderna för bidrag till föreläsningar, utgick den från de normalarvoden till föreläsare, som gällde när förslaget avgavs. Innan författningen trädde i kraft, hade emellertid dessa arvoden måst höjas, varför bidraget från början kom att bli alltför lågt. Nu måste arvodena ytterligare höjas på grund av ändrat penningvärde. Centralbyråerna ha redan beslutat en höjning till 55 kr. per föreläsning (från nuvarande 45) som normalarvode från hösten 1952. Ersättningen för vivre har redan tidigare höjts. Därtill kommer att många föreläsare betinga sig ett högre arvode än nämnda normalarvode. Höjningen av arvodet är ofrånkomlig för att verksamheten skall lyckas få medverkan av kvalificerade krafter.

Enligt kungl. kungörelsen den 30 juni 1947 3 § och 12 § utgår nu statsbidrag med högst 25 kr. för varje under ett budgetår anordnad föreläsning

upp till ett antal av 10 och med högst 10 kronor för varje under budgetåret därutöver anordnad föreläsning. Vi föreslå, att dessa belopp höjas till 35, respektive 20 kronor från och med budgetåret 1952/53.

För innevarande budgetår har tillgängligt anslag av skolöverstyrelsen fördelats som bidrag till 10 385 föreläsningar fördelade på 913 anstalter. Till ca 900 föreläsningar kunde styrelsen icke lämna bidrag på grund av anslagets otillräcklighet, en siffra som genom senare inkomna ansökningar steg till i det närmaste dubbla antalet. Då nya föreläsninganstalter alljämt tillkomma, torde man för budgetåret 1952/53 böra räkna med allra minst 12 000 föreläsningar. En ändring av grunderna för fördelningen enligt ovannämnda förslag kräver alltså ett med minst 120 000 kronor höjt anslag. Då detta ändå icke täcker de för föreläsninganstalterna ökade utgifterna, anse vi det rimligt att statsbidraget höjes med detta belopp.

Om detta förslag vinner bifall, torde de av oss förut omnämnda höjningarna om 9 800 och 5 000 kr. kunna inräknas i dessa 120 000 kr.

På grund av det anförda föreslå vi,

att riksdagen måtte besluta, att bidraget per föreläsning från och med budgetåret 1952/53 skall utgå med högst 35 kronor för varje under ett och samma budgetår anordnad föreläsning upp till ett antal av 10 och med högst 20 kronor för varje under budgetåret därutöver anordnad föreläsning, samt

att riksdagen måtte som understöd åt anstalter och föreläsningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar, anvisa ett belopp om 120 000 kronor utöver vad i kungl. statsverkspropositionen föreslås eller 670 000 kronor.

Stockholm den 19 januari 1952.

Gustaf Svensson
i Vä.

Harald Hallén.

Helga Sjöstrand.

T. G. von Seth.